

# Poklon Boltzmannu ob 100-letnici smrti



DEVIN - Danes poteka 100 let, odkar si je v Devinu vzel življenje véliki fizik Ludwig Boltzmann. Včeraj so se v Devinu poklonili njegovemu spominu s simpozijem in z odkritjem spominske plošče.

**Na 9. strani**

DEVIN / VZEL SI JE ŽIVLJENJE 5. SEPTEMBRA 1906

# Poklon velikemu fiziku in filozofu Ludwigu Boltzmannu ob 100-letnici njegove tragične smrti v Devinu

*Simpozij na gradu - Na hotelu Ples bo plošča tudi v slovenščini*

Danes bo poteklo natančno 100 let, odkar si je v Devinu vzel življenje veliki avstrijski fizik in filozof Ludwig Edward Boltzmann. Na pobudo Mednarodnega centra za teoretsko fiziko Abdusa Salama iz Miramara je bil včeraj dopoldne na devinskem gradu simpozij o njegovem življenju in delu. Ob koncu strokovnega srečanja so simbolično odkrili spominsko ploščo, ki jo bodo v bližnji prihodnosti postavili na pročelje bivšega hotela Ples, v katerem je Boltzmann tragično preminil.

O liku tega znanstvenika in misleca smo v zadnjih časih že nekajkrat pisali v našem dnevniku, posebno obširno minulega 9. aprila. Naj zato tokrat navedemo le nekaj osnovnih podatkov o njem. Boltzmann se je rodil 20. februarja 1844 na Dunaju. Fiziko je studiral na du-

najski univerzi pri Slovencu Jozefu Stefanu, potem pa je ta predmet poučeval na univerzah v Gradcu, Münchnu, Leipzigu in na Dunaju. Na Stefanovo spodbudo se je veliko ukvarjal s teorijo toplote. Neodvisno od škotskega fizika Jamesa C. Maxwella je razvil kinetično energijo plinov. Sicer pa se je posebej posvetil matematični obdelavi termodinamike in pomagal postavljati temelje statistični fiziki. V tem sklopu je uvedel statistično tolmačenje drugega zakona termodinamike o naraščanju entropije v izoliranih sistemih, pa tudi Stefanovega zakona o sevanju črnega telesa, tako da se slednji danes imenuje po obeh. Pri vsem tem je Boltzmann izhajal iz atomističnega filozofskega nazora, kar ga je zapletlo v ostre polemike z različnimi fiziki in filozofi tedanjega časa. Kaze,

da je tudi nerazumevanje, na katerega je naletel s svojimi idejami, prispevalo k usodnemu koraku, ki ga je napravil v Devinu 5. septembra 1906. Obesil se je v sobi hotela Ples, medtem ko sta bili njegova žena in mlajša hči pri morju.

Boltzmannov lik so na včerajšnjem simpoziju v konferenčni dvorani devinskega gradu obudili predsednik Ameriskega društva za fiziko Leo P. Kadanoff, predstavnik Akademije znanosti na Dunaju Peter Laggner, predvsem pa docent na miramarski visoki soli SISSA Giuseppe Musardo. Slednji je podrobneje orisal prispevek, ki ga je dal Boltzmann za razvoj nove fizike po krizi mehanicistične paradigme ob koncu 19. stoletja. Udeležence simpozija je pozdravil rektor miramarskega centra za fiziko Katepalli R. Sreenivasan,

medtem ko ni bilo napovedanega devinskega princa Aleksanda Thurn und Taxisa, in sicer zaradi poldne lažje nesreče, ki ga je doletela (zlomil si je nogo).

Okrog poldne so se udeleženci preselili do bližnjega hotela Ples, kjer je bilo odkritje spominske plošče. Resnici na ljubo je slo za provizorično ploščo. Kot je pojasnil župan Giorgio Ret, bo morala pristojna občinska komisija postavitev plošče sele uradno odobriti, pri čemer bo treba poskrbeti, da bo napis v obeh krajevnih jezikih, italijansčini in slovenščini (začasna plošča je le v angleščini in italijansčini). Postavitev plošče je pozdravil tudi Marc Abrioux, rektor Jadranskega zavoda združenega sveta, ki danes uporablja bivši devinski hotel.



Simbolično odkritje spominske plošče

Kroma